

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ημερομηνία: Τετάρτη 3 Ιανουαρίου 2018
Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΑ

«Debate: Αρχαία Ελληνικά: Κατάργηση ή αναβάθμιση;»

ΠΡΩΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Στο πλαίσιο του Εθνικού Διαλόγου για την παιδεία, ανέκυψε το ζήτημα της κατάργησης της διδασκαλίας των Αρχαίων στο Γυμνάσιο. Αφορμή ήταν η επιστολή 56 καθηγητών Πανεπιστημίου, γλωσσολόγων, οι οποίοι παρατήρησαν ότι οι ώρες διδασκαλίας που αφιερώνονται στην αρχαία ελληνική γλώσσα είναι περισσότερες από αυτές που αναλογούν στη διδασκαλία της νέας ελληνικής. Αυτή η επιστολή προκάλεσε αντιδράσεις στους κύκλους των φιλολόγων. Γενικά, πρόκειται για ένα δύσκολο θέμα, στο οποίο δεν υπάρχει έτοιμη απάντηση.

Κατά τη γνώμη μου, δεν είναι δυνατό στο Γυμνάσιο να διδάσκονται τα αρχαία ελληνικά και από το πρωτότυπο και από μετάφραση σε βάρος των νέων ελληνικών. Τα νέα ελληνικά είναι η τρέχουσα γλώσσα, αυτή που χρησιμοποιούμε σήμερα, για να μιλήσουμε και να γράψουμε, και πρέπει να τη **χρησιμοποιούμε** εύστοχα. Πριν βιαστούν να ισχυριστούν οι υπέρμαχοι των Αρχαίων τη σημασία της διδασκαλίας τους για την ολοκληρωμένη εκμάθηση των νέων ελληνικών, θέλω να τονίσω ότι τα νέα ελληνικά δεν μαθαίνονται μέσα από ετυμολογικές αναλύσεις, αλλά μέσω της χρήσης τους και της κατανόησής τους, κάτι που μπορεί να επιτευχθεί στο πλαίσιο διδασκαλίας των νέων ελληνικών. Ταυτόχρονα, η διεύρυνση του σχολικού ωραρίου δεν μπορεί να είναι απεριόριστη, αφού δεν είναι δυνατό να προστεθούν περισσότερες ώρες διδασκαλίας των νέων ελληνικών, για να καλυφθούν οι ανάγκες διδασκαλίας τους.

Θα ήθελα να προσθέσω ότι τα Αρχαία είναι μία «νεκρή γλώσσα». Οι φιλόλογοι μπορεί να επικαλεστούν ξεπερασμένους ορισμούς ή να προβούν σε εννοιολογικές ακροβασίες, για να υποστηρίξουν το αντίθετο. Αλλά ας μην κοροϊδευόμαστε, τα Αρχαία είναι μία «νεκρή γλώσσα» και η διδασκαλία τους στο Γυμνάσιο δεν ωφελεί. **Αντίθετα**, επιβαρύνει τους μαθητές, γιατί σαφώς πρόκειται για

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2018
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ1(ε)

ένα δύσκολο μάθημα και τους γεμίζει με άγχος. Δεν συνάδει, **επίσης**, με τις ανάγκες της εποχής, η οποία απαιτεί πρακτικές και τεχνολογικές γνώσεις και δεξιότητες, τις οποίες το Γυμνάσιο σχεδόν δεν αγγίζει. Χρησιμότερη, επομένως, θα ήταν η ενίσχυση του μαθήματος της Πληροφορικής.

Τέλος, θα κλείσω λέγοντας ότι οι μαθητές αντιπαθούν τα Αρχαία, δυσκολεύονται να τα καταλάβουν και αυτό οδηγεί στην απαξίωση τους. Αυτό συμβαίνει, γιατί το μάθημα δεν γίνεται, όπως θα έπρεπε και δεν προκαλεί το ενδιαφέρον των μαθητών. **Γι' αυτό τον λόγο**, μέχρι οι καθηγητές του Γυμνασίου να είναι σε θέση να παρέχουν μία ολοκληρωμένη, ενδιαφέρουσα και επιστημονικά ελκυστική διδασκαλία στους μαθητές, η διδασκαλία τους θα μπορούσε να περιοριστεί στο μεταφρασμένο κείμενο, γιατί έχει τα αντίθετα από τα επιθυμητά αποτελέσματα. Οι μαθητές, όχι μόνο δεν αγαπούν τα αρχαία ελληνικά, αλλά οι γνώσεις τους είναι είτε ελλιπείς, είτε ακόμα και λανθασμένες, και σίγουρα είναι χειρότερη η ημιμάθεια από την αμάθεια.

της Ελίζας Σακκά

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Η αρχαία ελληνική γλώσσα και γραμματεία αποτελεί βασικό μάθημα του σχολικού προγράμματος των τάξεων του Γυμνασίου, όσο και του γενικού Λυκείου. Πάραυτα, προσφάτως, και μέσα στο πλαίσιο του διαλόγου για την παιδεία, τέθηκε το ζήτημα της κατάργησης της διδασκαλίας της από το πρωτότυπο στις τάξεις του Γυμνασίου. Πρόκειται, **μάλιστα**, για μία πρόταση **υπογεγραμμένη** από φιλολόγους, η οποία άνοιξε τον ασκό του Αιόλου για αντιδράσεις, τόσο εκ μέρους της πανεπιστημιακής κοινότητας, όσο και των εκπαιδευτικών.

Το βασικό επιχείρημα των «πολέμιων» των αρχαίων ελληνικών που συνοψίζεται στην έννοια της επιμονής της διδασκαλίας μιας αχρηστεμένης γλώσσας, καταρρίπτεται εύκολα. Αναλυτικότερα, αφού ο καθένας που γνωρίζει και μιλά τη νέα ελληνική γλώσσα -δηλαδή όλοι εμείς- μπορεί να διαπιστώσει ότι αυτόνομες εκφράσεις, σύνταξη, λεξιλόγιο και γραμματική, αντλημένα από την αρχαία ελληνική, αποτελούν και σήμερα μέρος της καθημερινής μας γλώσσας. Η οργανωμένη εκμάθηση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας αποτελεί, συνεπώς, βασικό και αναπόσπαστο άξονα της εκμάθησης των νέων ελληνικών, με τα οποία θα πρέπει να οδεύουν παράλληλα, καθώς η σύνδεσή τους είναι αδιαμφισβήτητη.

Με την εισαγωγή του (κατά την Δευτεροβάθμια εκπαίδευση) στον κόσμο της σπουδαιότερης αρχαίας γλώσσας του κόσμου, ο μαθητής έχει τη δυνατότητα να καλλιεργήσει την κριτική σκέψη του. Μπορεί, δηλαδή, να κατανοήσει τη φιλοσοφική σκέψη και τις αρχές της δημοκρατίας, καθώς και να κατανοήσει μετέπειτα τη συγγραφή σπουδαίων ελληνικών λογοτεχνικών κειμένων, όπως επίσης, να οξύνει τη δημιουργικότητα της σκέψης του και της παρατηρητικότητάς του, στοιχεία αναπόσπαστα από την καλλιέργεια της προσωπικότητας του νέου. Επιπροσθέτως,

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2018
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ1(ε)

πρόσφατες μελέτες συγκλίνουν στο συμπέρασμα πως τα αρχαία ελληνικά -ειδικότερα μάλιστα το πρωτότυπο αυτών- βοηθούν σημαντικά σε περιπτώσεις δυσλεξίας και άλλων μαθησιακών δυσκολιών, καθώς και στη διαμόρφωση σωστής άρθρωσης, τονισμού των λέξεων, ενώ τα παιδιά που διδάσκονται την ορθογραφία του πολυτονικού συστήματος αναπτύσσουν γρηγορότερα τις αντιληπτικές τους ικανότητες, σε σχέση με εκείνα που διδάσκονται μονοτονικό.

Επιπλέον, θεωρώ πως θα ήταν ολέθριο σφάλμα να παραλείψει κανείς το γεγονός πως επιστήμες, όπως η Αρχαιολογία, η Φιλοσοφία, η Ιστορία, η Ψυχολογία, η Νομική, η Ιατρική, τα Μαθηματικά, η Φυσική και η Χημεία απαιτούν την κατανόηση των αρχαίων ελληνικών από το πρωτότυπο. Άλλωστε, σύμφωνα με αυτά δομούνται λεξιλογικοί όροι και έννοιες που χρησιμοποιούνται στο σύνολο της επιστημονικής και εκπαιδευτικής κοινότητας παγκοσμίως. Χωρίς την πρώιμη επαφή με το πρωτότυπο των αρχαίων ελληνικών, θα ήταν ιδιαίτερος δύσκολη η επαφή των ανθρώπων με τις επιστήμες αυτές, ακόμη κι αν ο μαθητής στην ηλικία αυτή δυσκολεύεται να το κατανοήσει. Κατά τη γνώμη μου, οι καθηγητές οφείλουν να στέκονται ως αρωγοί της ποιοτικής εκμάθησης, χωρίς τη χρήση στείρων και παγιωμένων μεθόδων μάθησης, αλλά αντιθέτως όντας ριζοσπαστικοί και σύγχρονοι.

Ας μην ξεχνάμε, μάλιστα, πως η αρχαία ελληνική γλώσσα αποτελεί βασικό πυλώνα στα εκπαιδευτικά συστήματα των περισσότερων ευρωπαϊκών, και όχι μόνο, χωρών. Αυτό σημαίνει ότι θα ήταν σημαντική παρέκκλιση του σύγχρονου εκπαιδευτικού προγράμματος να παραγκωνίζει όχι μόνο τη γλώσσα που αποτελεί προκάτοχο της σημερινής καθομιλουμένης, αλλά και να προσπαθεί να καταστήσει νεκρή μία γλώσσα που ακόμη και σήμερα στέκεται ζωντανή και όρθια παγκοσμίως.

της Αρτέμιδος Γιαννακοπούλου
Κείμενα ελαφρώς διασκευασμένα. 21/07/2017
www.citycampus.gr

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.1.** Με ποια επιχειρήματα η συγγραφέας του δεύτερου κειμένου αντικρούει την άποψη περί επιμονής στη διδασκαλία μιας αχρηστευμένης γλώσσας; (περίπου 100 λέξεις). (μονάδες 15)
- A.2.** «Χρησιμότερη, επομένως, θα ήταν η ενίσχυση του μαθήματος της Πληροφορικής». Χρησιμοποιώντας το παραπάνω χωρίο ως κατακλείδα πρόταση να αναπτύξετε μια παράγραφο (60-80 λέξεις), με τη μέθοδο της αιτιολόγησης. (μονάδες 10)

ΜΟΝΑΔΕΣ 25

- B.1.** α. Να καταγράψετε έναν τρόπο ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου του πρώτου κειμένου: «Τέλος, θα κλείσω λέγοντας... η ημιμάθεια από την αμάθεια.» (μονάδες 2) αιτιολογώντας την απάντησή σας (μονάδες 3)..

- β. Να βρείτε τη δομή της δεύτερης παραγράφου του πρώτου κειμένου: «Κατά τη γνώμη μου... οι ανάγκες διδασκαλίας τους.» (μονάδες 3)
- B2.** α. Να χαρακτηρίσετε τη λειτουργία της γλώσσας (αναφορική / δηλωτική ή ποιητική / συνυποδηλωτική) σε καθεμιά από τις ακόλουθες φράσεις (μονάδες 4):
1. ...τα Αρχαία είναι μία «νεκρή γλώσσα».
  2. ...να κατανοήσει τη φιλοσοφική σκέψη και τις αρχές της δημοκρατίας,...
  3. ...η οποία άνοιξε τον ασκό του Αιόλου για αντιδράσεις...
  4. ...σύμφωνα με αυτά δομούνται λεξιλογικοί όροι και έννοιες...
- β. Να αντιστοιχίσετε τις διαρθρωτικές - συνδετικές λέξεις της στήλης Α με τη σημασία τους από τη στήλη Β (ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει):
- (μονάδες 5)

A΄
1. Αντίθετα
2. επίσης
3. επομένως
4. Γι' αυτό τον λόγο
5. μάλιστα

B΄
α. επιβεβαίωση
β. συμπέρασμα
γ. προϋπόθεση
δ. προσθήκη
ε. αντίθεση
στ. αιτιολόγηση

- B.3.** α. Να ξαναγράψετε τις ακόλουθες προτάσεις, αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με μια συνώνυμή τους. (μονάδες 4)
- 1) Η αρχαία ελληνική γλώσσα και γραμματεία αποτελεί βασικό μάθημα του σχολικού προγράμματος των τάξεων του γυμνασίου, όσο και του γενικού λυκείου.
  - 2) ...να κατανοήσει μετέπειτα τη συγγραφή σπουδαίων ελληνικών λογοτεχνικών κειμένων...
  - 3) ... θέλω να τονίσω ότι τα νέα ελληνικά δε μαθαίνονται μέσα από ετυμολογικές αναλύσεις,...
  - 4) ... θεωρώ πως θα ήταν ολέθριο σφάλμα...
- β. Να αναλύσετε τις ακόλουθες λέξεις στα συνθετικά τους και από το δεύτερο (2^ο) συνθετικό να γράψετε μια νέα σύνθετη ή παράγωγη λέξη (ουσιαστικό ή επίθετο): χρησιμοποιούμε, υπογεγραμμένη. (μονάδες 4)

ΜΟΝΑΔΕΣ 25

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2018
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ1(ε)

- Γ. «Η οργανωμένη εκμάθηση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας αποτελεί, συνεπώς, βασικό και αναπόσπαστο άξονα της εκμάθησης των νέων ελληνικών». Ωστόσο, φαίνεται ότι οι μαθητές, στην εποχή μας, δυσφορούν με τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών. Σε κείμενό σας (περίπου 400 λέξεις), να αναφέρετε:
- α. Τι τους αποθαρρύνει από τη δομή και τη διδασκαλία του μαθήματος αυτού;
  - β. Ποια η αξία της εκμάθησης της αρχαίας ελληνικής γλώσσας σε πνευματικό και πολιτισμικό επίπεδο;

ΜΟΝΑΔΕΣ 50

Σας ευχόμαστε επιτυχία!!